

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ДИЗАЙН СУДОВИХ УСТАНОВ У СВІТОВІЙ ПРАКТИЦІ**Вержбицька П.В.,** *сту гр. ДАС-436**Науковий керівник – Тюрікова О.М., к.п.н., доцент**(кафедра Дизайну архітектурного середовища, Одеська державна академія будівництва та архітектури)*

Анотація. Сучасний світовий погляд на проектування та дизайн громадських будівель є синтезом архітектурного бачення минулих десятиріч з відокремленням старих тенденцій і традицій, втілення яких вже не є актуальним. Громадські, а саме адміністративні, будівлі протягом усього свого існування репрезентували владу, насамперед граючи роль доміанти, задаючи тон навколишньому архітектурному середовищу. Особливе місце посідають судові установи, так як вони являють собою водночас обличчя влади, державності та справедливості.

Актуальність. Сучасні будівлі державно-адміністративного призначення (будівлі міських адміністрацій, судів, силових структур, інших органів влади) – одні з найбільш консервативних об'єктів проектування. В широкій практиці розповсюджені певні традиції, які спираються на шаблонні вимоги, напрацьовані та апробовані методики. Фасади та інтер'єри відповідають стандартній уяві про державність, тобто демонструють міць, надійність, відсутність зайвого, репрезентативність тощо. Середовище внутрішніх просторів в певній мірі відокремлене від відвідувачів, які відчувають дискомфорт в адміністративних будівлях та судових установах.

Світові тенденції підсилення демократичності образу життя, новітні практики спілкування та взаємодії людей всередині державних адміністративних будівель, розширення функцій та інші фактори вимагають від проектувальників нових підходів. Існує потреба вирішення протиріч між демократичними інноваціями в розширенні функцій та форм взаємодії та необхідністю збереження традицій репрезентативності органів влади; між розумінням державності як чогось відстороненого та необхідністю демонстрування єдності громадянина та права, громадянина та влади. Крім того є необхідність у закінченні ланцюгу тиражування шаблонів, урахуванні в проектах інтер'єрів надбань науково-технічного прогресу, сучасних уявлень та очікувань відвідувачів і співробітників.

Реформація простору будівель судів в деяких випадках спирається на досвід інших публічних заходів, наприклад, бібліотек, як місць публічної сфери. Гнучкість та багатофункціональність простору судових установ залучає різноманітну аудиторію, збільшуючи свій вплив на громадське середовище. Перспектива таких судів стати хабом інтеракції, який позитивно стимулює соціально-економічне життя громадян [1].

«Громадські будівлі часто точно відображають переконання, пріоритети та прагнення людей... Протягом більшої частини нашої історії будівля суду служила не лише місцевим центром закону та уряду, але місцем зустрічей, культурним центром і місцем громадських зборів. – Суддя Льюїс Ф. Пауелл молодший (Верховний суд Сполучених Штатів, 1972-1987)» [2]. У сучасній практиці все більше приділяється уваги до зони вільної інтеракції відвідувачів один з одним та з співробітниками.

Одним з прикладів судових просторів з багатофункціональним простором є будівля федерального суду Моклі у Бостоні (рис. 1). Розташований на набережній з можливістю облаштування великого та вільного громадського простору перед центральним фасадом, цей суд є відмінним заходом для соціальної інтеграції громадян. Округла будівля з склінням на головному фасаді перед площею має великий внутрішній простір, у якому проводяться художні виставки та заходи з громадянської освіти, що дає змогу співпрацювати робітникам суду з закладами освіти міста [1].

Рис. 1 Федеральних суд ім. Джона Джозефа Моклі, Бостон, штат Массачусетс, США

Загалом у сучасному проектуванні судів потрібно розглядати декілька аспектів, які напряму впливають на дизайн та архітектуру у цілому. Саме гнучкий дизайн, який здатний надати можливість вертикального та горизонтального розширення будівель, та адаптації основних та допоміжних приміщень суду при можливій зміні функціонального призначення. У купі з цим, у проектуванні сучасних судів необхідно передбачити впровадження сучасних технологій. Їх інтеграція, перш за все, має відповідати вимогам громадян що до отримання повних та справедливих послуг від державної установи.

Безпека будівель може бути забезпечена за допомогою зовнішніх прийомів ландшафту та огорожень. Усередині чітка навігація та грамотні архітектурні прийоми в інтер'єрі забезпечують співробітників та відвідувачів збалансованим регулюванням людських потоків. Також дуже важливим є те, щоб зробити архітектурне середовище якомога здоровим. Певна велика кількість природного освітлення, великий простір, багатий на скління (таке рішення було широко використане у суді у Гаазі) (рис. 2), використання вертикальних вузлів пересування (як сходи чи ліфти зі склінням), які знижують своєю відкритістю рівень тривоги у відвідувачів, що є позитивним аспектом впровадження таких рішень. Забезпечення психологічної безпеки у вигляді допоміжних приміщень (кімнат відпочинку, тренажерів, коуч-румів) робітників безсумнівно позитивно впливає на мікроклімат колективу в цілому [3].

Рис. 2. Прийомна у Міжнародному кримінальному суді у Гаазі, Південна Голландія, Нідерланди

Сучасна архітектура судових споруд являє собою еволюцію у типології судів. Вони досліджують сучасну естетику та впроваджують новий підхід до формоутворення будівель даного типу.

Одним з таких прикладів є будівля суду Джона М. Ролла у місті Юма у Сполучених Штатах (рис. 3). У результаті ретельної розробки проектувальниками ця будівля зуміла увібрати у себе американську традицію та реформувати її згідно з сучасними архітектурними тенденціями, створивши унітарний ергономічний дизайн будівлі, що відповідає суворому клімату штату Арізона, гармонічно поєднується з міським центром та задовольняє безпеку та надійність для розглядання справ великої кількості імміграційних відповідачів.

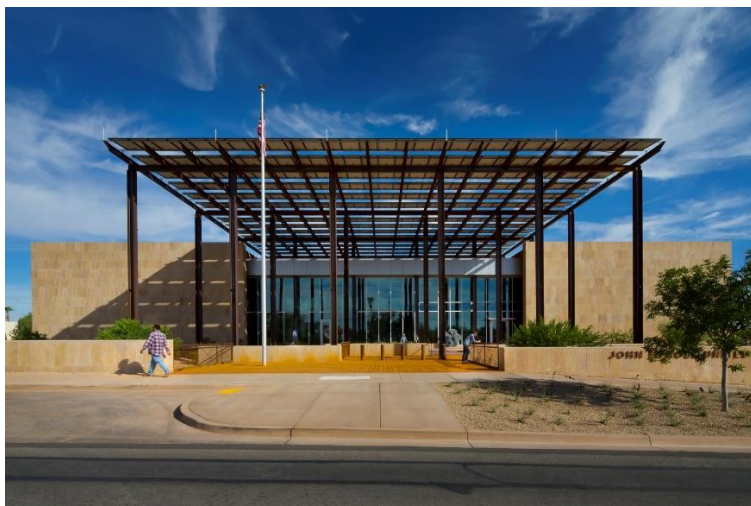

Рис. 3 Головний фасад та вхідна група суду ім. Джона М. Ролла, Юма, штат Арізона, США

Будівля суду від бюро Dominique Coulon & associés в Монморенсі (рис. 4) відображає собою «скромне» правосуддя. Насамперед, це невибаглива громадська будівля, гармонічно інтегрована у міське оточення – команда бюро обрала цеглу як облицювальний матеріал, приближуючи суд до оточуючої архітектури. Вони відмовляються від традиційної симетричності, яка переслідує більш «класичні» варіанти судових установ, використовуючи виріз у вигляді бокової западини на головному фасаді. Зовні ця будівля не сприймається судовою установою, завдяки чому не завдає шкоди оточуючій їй спокійній та скромній забудові муніципалітету [4].

Рис. 4 Регіональний суд та промисловий трибунал в Монморенсі, Валь-д'Уаз, Іль-де-Франс, Франція

Проект нової будівлі суду у Парижі від команди Ренцо Піано (рис. 5, 6) є масштабним та унікальним, що забезпечує інтеграцію та розміщення різних судових служб у Парижі. Така необхідність зумовлена тим, щоб полегшити розміщення судових установ різних інстанцій у місті. Розміщення в пропорції Османа має великий плюс у вигляді доступності транспортних вузлів, які, зокрема, також були відновлені муніципалітетом. У проекті широко використовується озелення, яке створює свій власний сприятливий клімат для робітників установ. Маючи не тільки вражаючий вигляд зовні, будівля вражає співробітників та відвідувачів панорамними видами на оточуючий Париж, зокрема відокремлюючи архітектурний простір будівлі усередині від шумного міста [5].

Рис. 5 Головний фасад суду у Парижі

Рис. 6 Озелення та зона відпочинку на даху

Висновки та результати. Проектування сучасних судових споруд потерпіло значних змін у власному підході до формоутворення та ергономічної інтеграції судів у архітектурне середовище. Спрощення традиційних форм, відмова від регулярного та класичного планування, перевага відкритих просторів зараз задають нове бачення на будівлі суду.

Включаючи у себе аспекти можливого розширення та розвитку установи, внутрішньої та зовнішньої безпеки, інтеграції сучасних технологій, відкритості до відвідувачів та гармонічного поєднання внутрішнього архітектурного простору, сучасні проекти судів являють собою еволюційний період цих будівель, безпосередньо впливаючи на їх типологію.

Ергономічний та екологічний дизайн, максимальна увага до навколишнього архітектурного оточення, соціальна інтеграція – це все поліпшує імідж судових установ, роблячи їх місцем зосередження соціального життя громади, збільшуючи довіру до закону та держави.

Література:

1. Reinventing the Courthouse. [Електронний ресурс]. - URL: <https://www.pps.org/article/courts-in-a-new-paradigm-of-place> (дата звернення: 19.03.2023).
2. Powell, Lewis F., Jr., foreword to *Virginia's Historic Courthouses* (John O. and Margaret T. Peters, authors). University Press of Virginia, Hong Kong, 1995.
3. The Future of Courthouse Design [Електронний ресурс]. - URL: <https://www.hok.com/ideas/research/the-future-of-courthouse-design/> (дата звернення: 19.03.2023).
4. Designing for the Law: Rethinking Courthouse Architecture [Електронний ресурс]. - URL: <https://www.archdaily.com/976199/designing-for-the-law-rethinking-courthouse-architecture> (дата звернення: 19.03.2023).
5. PARIS COURTHOUSE COMPLEX BY RENZO PIANO BUILDING WORKSHOP [Електронний ресурс]. - URL: <https://www.metalocus.es/en/news/paris-courthouse-complex-renzo-piano-building-workshop> (дата звернення: 19.03.2023).